

Platební styk

klasický a elektronický

Miroslav Máče

*základní východiska
platebního styku*

edokumentární platební styk

dokumentární platební styk

*platební styk a financování
obchodu*

*platební styk v souvislosti
se strukturálními fondy*

*nové způsoby realizace
platebního styku*

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

Obsah

Úvod	11
Seznam zkratk	13
1. Klasický bankovní platební styk	19
1.1 Úvodem	19
1.2 Právní úprava platebního styku	20
1.3 Běžný účet	21
1.3.1 Dokumentace ke zřízení běžného účtu	22
1.3.2 Zrušení běžného účtu	24
1.3.3 Hlediska vedení účtu	26
1.4 Platební styk a zúčtování	27
1.4.1 Platební styk	27
1.4.2 Zúčtovací platební styk	29
1.5 Úrovně platebního styku	30
2. Nástroje platebního styku	34
2.1 Hotovostní platební styk	34
2.1.1 Úvodem	34
2.1.2 Legislativní úprava hotovostního platebního styku	35
2.1.3 Účastníci hotovostního platebního styku	35
2.1.4 Formy hotovostního platebního styku	36
2.1.5 Poštovní poukázky	37
2.2 Příkaz k úhradě	38
2.2.1 Charakteristika příkazu	38
2.2.2 Právní úprava	38
2.2.3 Účastníci příkazu k úhradě	38
2.2.4 Provádění příkazu k úhradě	39
2.2.5 Výhody a nevýhody	40
2.2.6 Druhy příkazů k úhradě	40
2.2.7 Náležitosti příkazu k úhradě	41
2.2.8 Lhůty provádění tuzemských převodů	43
2.3 Příkaz k inkasu	43
2.3.1 Charakteristika příkazu	43
2.3.2 Právní úprava (viz kap. 1.2 a podkap. 2.2.2)	44
2.3.3 Účastníci příkazu k inkasu	44
2.3.4 Provádění příkazu k inkasu	44
2.3.5 Výhody a nevýhody	45
2.3.6 Druhy příkazů k inkasu	45
2.3.7 Náležitosti příkazu k inkasu	45
2.4 Platební příkaz pro zahraniční platební styk	46

2.4.1	Charakteristika příkazu	46
2.4.2	Právní úprava	46
2.4.3	Účastníci příkazu platebního styku (viz kap. 2.2.3)	46
2.4.4	Provádění platebního příkazu	46
2.4.5	Výhody a nevýhody	47
2.4.6	Náležitosti zahraničního platebního příkazu	47
2.5	Šeky	48
2.5.1	Charakteristika šeku	48
2.5.2	Právní úprava	48
2.5.3	Účastníci operací se šeky	49
2.5.4	Provádění operací se šeky	49
2.5.5	Výhody a nevýhody	51
2.5.6	Druhy šeků	51
2.5.7	Náležitosti šeků	53
2.5.8	Lhůty k předložení a proplacení	54
2.5.9	Cestovní šeky	54
2.6	Platební karty	55
2.6.1	Charakteristika platebního nástroje	55
2.6.2	Právní úprava	55
2.6.3	Účastníci platby bankovní kartou	56
2.6.4	Využití platebních karet	56
2.6.5	Výhody a nevýhody	59
2.6.6	Druhy platebních karet	60
2.6.7	Náležitosti platební karty	62
3.	Zajištění a záruky v platebním styku	63
3.1	Dokumenty a dodací podmínky	63
3.1.1	Dokumenty používané při dokumentárních platbách ...	63
3.1.2	Dodací podmínky	65
3.2	Dokumentární inkaso	66
3.2.1	Charakteristika dokumentárního inkasa	66
3.2.2	Právní úprava	66
3.2.3	Účastníci dokumentárního inkasa	67
3.2.4	Průběh dokumentárního inkasa	68
3.2.5	Výhody a nevýhody	70
3.2.6	Druhy inkasa	71
3.3	Dokumentární akreditiv	72
3.3.1	Charakteristika akreditivu	72
3.3.2	Právní úprava dokumentárních akreditivů	73
3.3.3	Účastníci dokumentárního akreditivu	75
3.3.4	Provedení dokumentárního akreditivu	75
3.3.5	Výhody a nevýhody dokumentárního akreditivu	78
3.3.6	Druhy dokumentárních akreditivů	79
3.3.7	Převoditelný akreditiv	82
3.3.8	Back-to-back akreditiv	84

3.4 Směnky	86
3.4.1 Charakteristika směnky	86
3.4.2 Právní úprava směnečné praxe	87
3.4.3 Účastníci směnečných obchodů	88
3.4.4 Operace se směnkami	88
3.4.5 Výhody a nevýhody	91
3.4.6 Druhy směnek	92
3.4.7 Náležitosti směnky	93
3.5 Bankovní záruky	94
3.5.1 Charakteristika bankovní záruky	94
3.5.2 Právní úprava bankovních záruk	95
3.5.3 Účastníci bankovních záruk	95
3.5.4 Provedení bankovních záruk	95
3.5.5 Výhody a nevýhody	98
3.5.6 Druhy záruk	98
3.5.7 Zpracování bankovních záruk	100
4. Financování v rámci platebního styku	103
4.1 Financování dokumentárního inkasa	104
4.1.1 Charakteristika financování	104
4.1.2 Právní úprava financování dokumentárního inkasa ...	104
4.1.3 Účastníci financování dokumentárního inkasa	104
4.1.4 Průběh financování dokumentárního inkasa	105
4.1.5 Výhody financování dokumentárního inkasa	105
4.2 Financování dokumentárního akreditivu	105
4.2.1 Charakteristika financování	105
4.2.2 Právní úprava financování dokumentárního akreditivu	106
4.2.3 Účastníci financování dokumentárního akreditivu	106
4.2.4 Průběh financování dokumentárního akreditivu	107
4.2.5 Výhody financování dokumentárního akreditivu	107
4.3 Eskont směnek	108
4.3.1 Charakteristika eskontního úvěru	108
4.3.2 Právní úprava eskontu směnek	108
4.3.3 Účastníci eskontní operace	108
4.3.4 Průběh eskontní operace	109
4.3.5 Výhody eskontu směnek	109
4.4 Forfaiting	109
4.4.1 Charakteristika forfaitingu	109
4.4.2 Právní úprava v oblasti forfaitingu	110
4.4.3 Účastníci forfaitové operace	110
4.4.4 Průběh forfaitingu	111
4.4.5 Výhody a nevýhody	112
4.4.6 Druhy forfaitingu	112

4.5 Faktoring	113
4.5.1 Charakteristika faktoringu	113
4.5.2 Právní úprava oblasti faktoringu	114
4.5.3 Účastníci faktoringové operace	114
4.5.4 Průběh faktoringu	114
4.5.5 Výhody faktoringu	115
4.5.6 Druhy faktoringu	116
4.6 Exportní úvěr	117
4.6.1 Charakteristika úvěru	117
4.6.2 Právní úprava exportních úvěrů	118
4.6.3 Účastníci exportního úvěru	118
4.6.4 Průběh exportního úvěru	118
4.6.5 Výhody exportního úvěru	119
5. Předfinancování v rámci platebního styku	120
5.1 Společná ustanovení	120
5.1.1 Úvodem	120
5.1.2 Vymezení pojmů	121
5.1.3 Hlavní zásady financování	123
5.1.4 Řídící a platební orgány	124
5.2 Financování projektů z fondů EU	127
5.2.1 Finanční toky mezi Evropskou komisí a Českou republikou	128
5.2.2 Financování projektů konečných příjemců/ konečných uživatelů ex post (původní stav)	130
5.2.3 Financování projektů konečných příjemců/ konečných uživatelů ex post ze státního rozpočtu	131
5.2.4 Předfinancování projektů konečných příjemců/ konečných uživatelů ze státního rozpočtu a jejich proplacení z prostředků fondu	134
5.2.5 Provádění ex post plateb Státnímu fondu dopravní infrastruktury z prostředků státního rozpočtu	135
5.2.6 Provádění ex post plateb ze státního rozpočtu	137
5.2.7 Provádění ex post plateb prostředků konečným příjemcům/konečným uživatelům (organizačními složkami státu a jimi zřízenými příspěvkovými organizacemi)	138
5.2.8 Poskytování úvěrů z prostředků SF	139
5.2.9 Předkládání žádostí o platby Evropské komisi	140
5.2.10 Systém bankovních účtů	141
5.3 Předfinancování investic ve veřejném zájmu	142
6. Zúčtování při platebním styku	145
6.1 Platební systém	145
6.1.1 Charakteristika platebního systému	145

6.1.2	<i>Právní úprava platebních systémů</i>	146
6.1.3	<i>Účastníci platebního systému</i>	146
6.1.4	<i>Provedení platebních systémů</i>	147
6.1.5	<i>Bankovní spojení</i>	148
6.2	Korespondentský platební systém	150
6.3	Clearingový platební systém	152
6.4	SWIFT	154
6.4.1	<i>Úvodem</i>	154
6.4.2	<i>Swiftová zpráva</i>	155
7.	Elektronický platební styk	158
7.1	Úvodem	158
7.2	Právní úprava	159
7.3	Vymezení platebních produktů	160
7.4	Služby v rámci elektronického bankovníctví	160
7.4.1	<i>Fax</i>	160
7.4.2	<i>Telefon</i>	161
7.4.3	<i>GSM banking</i>	161
7.4.4	<i>WAP banking</i>	161
7.4.5	<i>Kompatibilní média – diskety s textovými soubory</i>	162
7.4.6	<i>BBS stanice</i>	162
7.4.7	<i>Komunikační programy</i>	162
7.4.8	<i>Vyspělé komunikační programy</i>	162
7.4.9	<i>Nejvyspělejší komunikační programy</i>	162
7.4.10	<i>Internet</i>	163
7.4.11	<i>Doplňkové možnosti na Internetu</i>	163
7.5	Ochrana dat v elektronickém platebním styku	164
7.6	Výhody a nevýhody elektronického platebního styku	166
7.7	Elektronické peněžní prostředky	166
7.7.1	<i>Charakteristika elektronických peněžních prostředků</i>	166
7.7.2	<i>Právní úprava elektronických peněz</i>	167
7.7.3	<i>Druhy elektronických peněz</i>	167
7.7.4	<i>Výhody a nevýhody elektronických peněz</i>	168
7.8	Prostředky vzdáleného přístupu	169
7.8.1	<i>Platební karty</i>	170
7.8.2	<i>Phonebanking</i>	171
7.8.3	<i>GSM banking</i>	171
7.8.4	<i>Internetbanking</i>	172
7.8.5	<i>Homebanking</i>	172
7.9	Technologie v elektronickém platebním styku	173
7.9.1	<i>Retail Banking</i>	174
7.9.2	<i>Corporate Banking</i>	174
7.10	Informační toky elektronického platebního styku	175

7.10.1 Toky informací v rámci telefonního bankovníctví	175
7.10.2 Toky informací v rámci přímého bankovníctví	176
Dodatek	180
Realizace platebního styku	181
Komunikační server	181
Vrstvové modely	181
IP adresy	187
TCP/IP v operačním systému Microsoft Windows	189
Charakteristiky serverů	191
Základní služby v síti Internet	194
Databázový server	197
Databáze	197
Architektury systémů	198
Architektura dat	201
Přenos dat	204
Lokální datové sítě	204
Sítě pro dálkový přenos dat	210
Literatura	219

Úvod

Předkládaná publikace svým pojetím srozumitelně a přehledně seznamuje čtenáře převážně s novými směry v problematice platebního styku. Informuje jak o klasickém tuzemském platebním styku, který vychází ze zákona č. 124/2002 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů a dalších souvisejících zákonů, jako např. zákon o bankách, devizový zákon, o zahraničních peněžních převodech apod.

Kniha vychází z publikace autorů Otakara Schlossbergera a Marcely Soldánové „Platební styk“. Přestože je tato kniha velmi odborná, srozumitelná a přehledná, záměrně opomíjí některé nové směry v platebním styku. Neřeší elektronický platební styk a ani se nepouští do problematiky platebního styku v oblasti veřejných financí.

Text knihy je rozdělen do sedmi kapitol. Obsahem prvních čtyř kapitol jsou základní informace o všech náležitostech platebního styku. Čtenář postupně získá přehled v oblastech klasického bankovního platebního styku, nástrojů, zajištění, záruk a financování, které jsou spojené s platebním stykem. Čtenáře jistě osloví i oblast veřejných financí, kterou popisuje pátá kapitola o předfinancování, která není v běžně dostupné literatuře popsána. Jde o problematiku platebního styku souvisejícího s financováním projektů schválených Evropskou komisí. Neopominutelnou oblastí platebního styku je i jeho zúčtování, kterému je věnována šestá kapitola.

Poslední sedmá kapitola pojednává o elektronickém platebním styku. Kapitola není vyčerpávající, neboť informační technologie se vyvíjejí tak rychle, že jakékoliv (v současné době) aktuální informace mohou být „zítra“ již zastaralé. Protože je elektronický platební styk perspektivní a nejžádanější službou pro všechny, kteří svými financemi disponují, musel být promítnut do této knihy. Publikaci doplňuje Dodatek, který popisuje způsoby realizace klasického i elektronického platebního styku v praxi.

Publikace je úvodem do problematiky platebního styku. Svou stručností a srozumitelností je určena široké veřejnosti, poskytne vám všeobecný přehled a pomůže lépe se orientovat v bankovníctví.

Autor si dovoluje poděkovat doc. Ing. Petru Dvořákovi, Ph.D., děkanovi Fakulty financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické v Praze, za cenné rady a připomínky, které přispěly k vydání této knihy.

Seznam zkratek

AES	(Advanced Encryption Standard) – kódovací standardní postupy
API	(Application Programming Interface) – propojení aplikačního programu
ASP	(Active Server Pages) – aktivní stránky na serveru
ATM	(Asynchronous Transfer Mode) – asynchronní přenosový režim (platby)
BBS	(Bulletin Board Service) – stanice k přenášení zabezpečených příkazů tuzemského platebního styku
BEN	bankovní poplatky k tíži příjemce platby
BIC	(The Bank Identifier Code) – identifikační bankovní kód odesílatele a příjemce
BIN	(Bank Identification Number) – číslo přidělené karetní asociaci dané bance
BPIN	bankovní osobní identifikační číslo
CERTIS	(Czech Express Real Time Interbank Gross Settlement System) – tuzemské mezibankovní platby v českých korunách
CF	(Cohesion fund) – peněžní fond – (Fond soudržnosti)
CHU	(Central Harmonization Unit For Financial Control) – centrální harmonizační jednotka pro finanční kontrolu
CLP	(Cell Loss Priority) – uložený obsah buňky-schránky v MS Windows
CM	cizí měna
CSMA	(Carrier Sense Multiple Access) – vícenásobný přístup k datům
CS	(Convergence Sublayer) – konvergenční mezivrstva
CSMA/CD	(Carrier Sense Multiple Access with Collision Detection) – vícenásobný přístup k datům s detekcí kolize

ČNB	Česká národní banka
DBAN	(Domestic Bank Account Number) – domácí forma bankovního čísla
DCE	(Data Circuit-terminating Equipment) – ukončující datové zařízení
DES	(Data Encryption Standard) – datový kódovací standard
DTE	(Data Terminal Equipment) – koncové zařízení přenosu dat
ECB	(European Central Bank) – Evropská centrální banka
EDI	(Electronic Data Interchange) – elektronická výměna dat mezi systémy
EHP	Evropský hospodářský prostor
EP	Evropský parlament
ES	Evropské společenství
ESCB	Evropský systém centrálních bank
EU	Evropská unie
FB	(Final beneficiary) – konečný příjemce
FCI	(Factor Chain International) – nadnárodní sdružení faktoringových společností
FEDI	finanční automatizovaný přenos dat mezi systémy
FR	(Final recipient) – konečný uživatel
FTP	(File Transfer Protocol) – protokol používaný k přenosu souborů
GSM	(Global System for Mobile communication) – globální systém pohyblivých komunikací
HEC	(Header Error Control) – zabezpečení přenosu obsahu záhlaví
HP	hlavní počítač

HTML	(Hyper Text Markup Language) – základní jazyk pro tvorbu webových stránek
HTTP	(Hyper Text Transfer Protocol) – hypertextový přenosový protokol
IAB	(Internet Architecture Board) – koordinační orgán pro řešení technických otázek Internetu
IB	(Intermediate body) – zprostředkující subjekt
IBAN	(International Bank Account Number) – bankovní spojení přeshraničního platebního styku
ICOTERM 2000	(International Commercial Terms) – mezinárodní dodací podmínky
ICQ	(I Seek You) – komunikační elektronický program – „hledám tě“
IFA	(International Forfaiting Association) – mezinárodní zálohovací asociace
IMAP4	(Internet Message Action Protocol) – počítačový protokol elektronické pošty na serveru
IPPID	identifikační (osmimístný) kód banky
ISDN	(Integrated Services Digital Network) – digitální síť s integrovanými službami
ISO	(International Organization for Standardization) – mezinárodní organizace pro standardizaci (např. CZK – koruna česká)
IT	internetová vrstva
IVR	(Interactive Voice Response) – automatizovaný hlasový informační systém
KJ	komunikační jednotka
LA	linkové adaptory
LAN	(Local Area Network) – lokální datová síť

LLC	(Logical Link Control) – řízení logického okruhu
MA	(Managing Authority) – řídicí orgán peněžních fondů a dalších dokumentů Evropské komise
MAC	(Medium Access Control) – střední dílčí spojová vrstva k řízení přístupu k přenosovému médiumu
MC	(Monitoring committee) – monitorovací výbor (orgán zřízený na základě dohody mezi členským státem a Evropskou komisí)
MD	Ministerstvo dopravy
MD5	(Message digest) – funkce pro vyřizování vzkazů
MF	Ministerstvo financí
MKP	mezivrstevové komunikační protokoly
MOK	Mezinárodní obchodní komora
MSSF	monitorovací systém strukturálních fondů
MT	označení swiftové zprávy
MUX	datový multiplex
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NF	Národní fond
OECD	Ujednání pro oficiálně podporované vývozní úvěry – mezinárodní dokument
OSI	(Open Systems Interconnection) – otevřený mezinárodní systém – referenční model propojení otevřených systémů formou tzv. dokumentů
OSN	(Open Systems Network) – otevřený komunikační systém
OSS	organizační složka státu
OUR	všechny bankovní poplatky k tíži příkazce
PA	(Paying authority) – platební orgán (ústřední orgán státní správy)

PHP	(Hypertext Preprocessor) – hypertextový preprocesor
PIN	(Personal Identification Number) – osobní identifikační číslo
PO	(Payment Order) – platební příkaz
POP3	(Post Office Protocol) – protokol poštovní kanceláře pro komunikaci klienta serverem
PT	(Payload Type) – informační obsah
PU	(Paying Unit) – platební jednotka
PZ	periferní zařízení
RFC	(Request for Comments) – rada pro architekturu Internetu
TARGET	(Trans-European Automated Real-Time Gross-Settlement Express Transfer System) – platební nadnárodní systém, který je organizován Evropským systémem centrálních bank
TCP/IP	(Transmission Control Protocol/Internet Protocol) – přenosový řídicí protokol
SAR	(Segmentation and Reassembly Sublayer) – segmentace a opětovná montáž
SF	(Structural funds) – strukturální fondy
SFC	(Structural funds Common Database) – společná databáze strukturálních fondů
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SGML	(Standard Generalized Markup Language) – standardizovaný počítačový jazyk (obecný)
SHA	zahraniční bankovní poplatky k tíži příjemce platby
SIM	(Subscriber Identity Module) – paměťový čip mobilních telefonů
SIPO	Sdružené inkaso plateb obyvatelstva
SMS	(Short Messaging System) – krátká textová (elektronická) zpráva

SMTP	(Simple Mail Transfer Protocol) – jednoduchý protokol elektronické pošty
SWIFT	(Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) – instituce pro zabezpečování mezibankovní komunikace – přenosu dat
SQL	(Select Query Language) – vybraný dotazovací jazyk
TCP	(Transmission Control Protocol) – přenosový řídicí protokol orientovaný na virtuální spoje
UCP	(The Uniform Customs and Practice for Documentary Credits) – jednotné zvyklosti a pravidla pro dokumentární akreditivy
UNCITRAL	(United Nations Commission on International Trade Law) – právo mezinárodního obchodu
UN/EDIFACT	(United Nations Electronic Data Interchange For Administration, Commerce and Transport) – mezinárodní elektronická data pro přenos informací
URC	(The Uniform Rules for Collections) – jednotná pravidla pro inkasa
VCI	(Virtual Channel Identifier) – identifikační virtuální kanál
VIOLA SF/CF	manažerský a účetní informační systém
VPI	(Virtual Path Identifier) – identifikační virtuální cesta
WAN	(Wide Area Network) – celosvětová počítačová síť
WAP	(Wireless Application Protocol) – telefonní a internetové bankovníctví
WWW	(World Wide Web) – celosvětová síť – Internet
W3C	(World Wide Web Consortium) – celosvětové konsorcium určující standardy pro www
XML	(eXtensible Markup Language) – otevřený jazykový systém (technologie přenosu dat)

1. Klasický bankovní platební styk

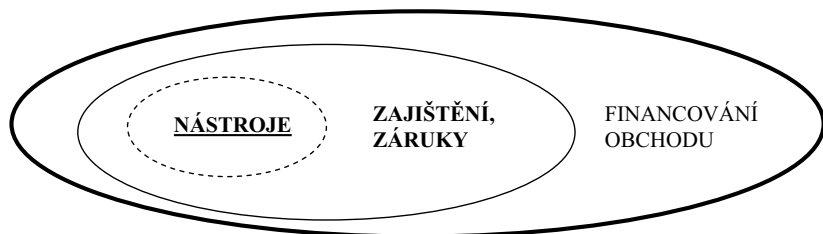
1.1 Úvodem

Mezi základní služby, které poskytují banky svým klientům, patří realizace platebního styku, tedy **hotovostní a bezhotovostní přesuny peněžních prostředků** mezi jednotlivými subjekty hospodářského života – fyzickými i právnickými osobami, a to jak v rámci jednoho státu, tak i v zahraničí.

Banky však nabízejí svým klientům mnohem více než jen přesuny peněžních prostředků – pasivní operaci, která je z časového hlediska stoprocentním rizikem buď jedné nebo druhé smluvní strany (v případě platby předem je v riziku odběratel, v případě platby po dodání naopak dodavatel). Nejde tedy jen o vlastní finanční transfery z příkazu nebo ve prospěch klientů, resp. bank, nýbrž o celý **soubor různých operací či instrumentů**, jejichž prostřednictvím nebo v jejichž důsledku dochází k finančním procesům. Tyto operace či instrumenty lze chápat jako bankovní aktivitu, která vstupuje mezi oba klienty (v našem případě mezi dodavatele a odběratele) a rozděluje původní operaci debet-kredit časově, někdy i místně na operace dvě či více, mezi než banka (někdy více bank) vkládá určitou službu, často spojenou s bankovním závazkem, podmínkou apod. Přesto však úkolem zůstává dokončení původní operace debet-kredit připsáním příslušné částky ve prospěch účtu dodavatele, ať již vložená bankovní aktivita představovala platební či platebně zajišťovací instrument, o nichž budeme v této publikaci podrobně hovořit.

Platební styk ve své abstrakci představuje **třívrstvou architekturu** produktů platebního styku, operací bank a nebankovních institucí, kde služba v každé vyšší vrstvě předpokládá využití služby v nižší vrstvě, přičemž na pozadí platebního styku probíhá jeho zúčtování. Na základě tohoto obecného pohledu lze hovořit o nástrojích platebního styku, úrovních zajištění a záruk a nakonec o financování obchodu. Platební styk je nekončící inovací služeb bank a nebankovních institucí, proto třívrstvý model není konečným modelem komunikace bank a jejich klientů.

PRODUKTY PLATEBNÍHO STYKU

Obrázek 1 Architektura platebního styku

1.2 Právní úprava platebního styku

Platební styk je často chápán pouze jako prosté placení prostřednictvím bank bez hlubší znalosti jeho jednotlivých forem a instrumentů. Ty se od sebe někdy podstatně liší a vycházejí z různých pramenů práva. Proto se zaměříme na výklad **základních právních norem**, které upravují platební styk ať už přímo, nebo zprostředkovaně.

Základ právní úpravy, která vymezuje pravidla pro platební systémy, je uveden v zákoně č. 124/2002 Sb., o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech (**zákon o platebním styku**), konkrétně v jeho čtvrté části. Zákon upravuje ve třech částech následující problematiku: Provádění převodů peněžních prostředků, vydávání a užívání elektronických platebních prostředků, vznik a provozování platebních systémů. Tento zákon, v souladu se Směrnicí č. 98/26/ES, o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry, stanovuje principy, na kterých může fungovat platební systém. Velmi důležitou právní normou platnou pro platební styk a zúčtování je vyhláška České národní banky (dále jen ČNB) č. 62/2004 Sb., kterou se stanoví způsob provedení platebního styku mezi bankami, zúčtování na účtech a technické postupy bank při opravném zúčtování.

Na platební styk mezi bankami na území ČR se vztahuje úprava v **zákoně č. 21/1992 Sb., o bankách**, která stanovuje, že banky si převádějí navzájem peněžní prostředky v české měně podle jednotlivých položek vytvořených na základě vlastních příkazů a příkazů svých klientů pro-